# ATROFIK ALVEOLYAR O'SIMTADA DENTAL IMPLANTATSIYADAN OLDINGI SUYAK AUGMENTATSIYASINING KLINIK SAMARADORLIGINI BAHOLASH

**Tirkashaliyev Baxtiyorjon**
Central Asian Medical University, Ordinator

**Annotatsiya:** Mazkur tadqiqot ishida atrofik alveolyar o'simtada dental implantatsiyadan oldin qo'llaniladigan suyak augmentatsiyasi usullarining klinik samaradorligi yoritilgan. Suyak hajmini tiklashda autogen greftlar, suyak o'rnini bosuvchi biomateriallar, yo'naltirilgan suyak regeneratsiyasi va sinus-lifting kabi usullarning ahamiyati ko'rib chiqilgan. Shuningdek, augmentatsiya natijalarini baholashda suyak hajmi, implant barqarorligi, osteointegratsiya jarayoni va mumkin bo'lgan asoratlar muhim mezon sifatida tahlil qilingan.

**Kalit so'zlar:** alveolyar o'simta atrofiyasi, dental implantatsiya, suyak augmentatsiyasi, suyak grefti, yo'naltirilgan suyak regeneratsiyasi, sinus-lifting, osteointegratsiya, implant barqarorligi.

Atrofik alveolyar o'simta tishlar yo'qotilgandan keyin suyak to'qimasining hajmi va balandligi kamayishi bilan tavsiflanadi. Bunday holatlarda dental implantatsiyani bevosita amalga oshirish qiyinlashadi, chunki implantning yetarli birlamchi barqarorligini ta'minlash uchun suyak hajmi yetarli bo'lmasligi mumkin.Shu sababli implantatsiyadan oldin suyak augmentatsiyasi, ya'ni alveolyar o'simta hajmini oshirish usullari qo'llaniladi. Autogen suyak grefti, suyak o'rnini bosuvchi materiallar, yo'naltirilgan suyak regeneratsiyasi va sinus-lifting kabi usullar klinik amaliyotda keng qo'llanadi. Ushbu usullarning samaradorligini baholash implantning barqarorligi, suyak hajmining tiklanishi, bitish jarayoni va keyingi implantatsiya natijalari orqali amalga oshiriladi.

Atrofik alveolyar o'simtada suyak augmentatsiyasining klinik samaradorligini o'rganish implantatsiya natijalarini yaxshilash va asoratlar xavfini kamaytirishda muhim ahamiyatga ega.Atrofik alveolyar o'simtada suyak hajmining kamayishi dental implantatsiyani rejalashtirishda muhim muammo hisoblanadi. Yetarli balandlik va kenglikdagi suyak to'qimasining mavjud emasligi implantni anatomik jihatdan to'g'ri joylashtirish va uning birlamchi barqarorligini ta'minlashni qiyinlashtiradi. Shu sababli implantatsiyadan oldin suyak augmentatsiyasi usullaridan foydalanish zarur bo'lishi mumkin.

Suyak augmentatsiyasining asosiy usullariga autogen suyak grefti, allogen va ksenogen biomateriallar, sintetik suyak o'rnini bosuvchi materiallar hamda yo'naltirilgan suyak regeneratsiyasi kiradi. Ayrim holatlarda membranalar, titanium to'rlar yoki maxsus blok greftlar qo'llaniladi. Yuqori jag'ning orqa qismida suyak balandligi yetarli bo'lmaganda sinus-lifting amaliyoti ham muhim ahamiyatga ega.Klinik samaradorlikni baholashda augmentatsiyadan keyingi suyak hajmi, suyakning zichligi, greftning barqarorligi, yumshoq to'qimalarning holati va implantatsiya uchun yetarli sharoit hosil bo'lishi hisobga olinadi. Shuningdek, implantning birlamchi va ikkilamchi barqarorligi, osteointegratsiya jarayoni va uzoq muddatli saqlanish ko'rsatkichlari ham muhim mezonlar hisoblanadi.

Augmentatsiya natijasiga bemorning umumiy sog'lig'i, chekish odati, og'iz bo'shlig'i gigiyenasi, suyak defektining hajmi va shakli, tanlangan biomaterial turi hamda jarrohlik texnikasi ta'sir qiladi. To'g'ri rejalashtirish va aseptika qoidalariga rioya qilish asoratlar xavfini kamaytiradi. Mumkin bo'lgan asoratlarga membrananing ochilib qolishi, infeksiya, greft rezorbsiyasi va yetarli suyak hosil bo'lmasligi kiradi.

Zamonaviy radiologik tekshiruvlar, ayniqsa konus-nurli kompyuter tomografiyasi, suyak defektining hajmini aniq baholash va mos augmentatsiya usulini tanlash imkonini beradi. Individual



© Ushbu material Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) litsenziyasi asosida tarqatiladi.

yondashuv va klinik-rentgenologik nazorat suyak regeneratsiyasini baholash hamda implantatsiyaning optimal muddatini belgilashda muhimdir.

Atrofik alveolyar o'simtada suyak augmentatsiyasi dental implantatsiya uchun yetarli anatomik sharoit yaratishga xizmat qiladigan samarali usuldir. To'g'ri tanlangan augmentatsiya texnikasi suyak hajmini tiklash, implantning barqarorligini oshirish va osteointegratsiya uchun qulay sharoit yaratish imkonini beradi.Klinik samaradorlik bemorning individual xususiyatlari, suyak defektining turi, biomaterial va jarrohlik usulining to'g'ri tanlanishiga bog'liq. Zamonaviy diagnostika, puxta rejalashtirish va muntazam nazorat orqali asoratlarni kamaytirish hamda dental implantatsiyaning uzoq muddatli natijalarini yaxshilash mumkin.

**Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:**

1.Mardonova N., Bobonazarov N., Avazov A. A-PRF texnologiyasining dental implantatsiya jarayonidagi regenerativ samaradorligi va to'qimalarni bitish dinamikasiga ta'siri. - Eurasian Journal of Medical and Natural Sciences, 2025, 5(12).

2.Abdumutalova Sh.A. Implantatsiyada suyak yetishmovchiligini bartaraf etish usullari. - "Yosh olimlar" ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari, 2026.

3. Kodirjonov I.Z., Umarov O.M., Maxmudbekov B.O. Modern Methods of Dental Implantation in Complex Dental Restoration. - Eurasian Journal of Medical and Natural Sciences, 2025, 5(10), 261–266.



© Ushbu material Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) litsenziyasi asosida tarqatiladi.